

De Kleine bijenkastkever herkend

Onno Bakker

Veel is de laatste tijd al geschreven over de Kleine bijenkastkever *Aethina tumida*, vooral nadat het diertje voor het eerst in Europa was gesignaleerd, dankzij een minder collegiale imker. Omdat het weer tijd is voor de voorjaarsinspectie vindt u hier de belangrijkste kenmerken nogmaals op een rij én in kleur.

De Kleine bijenkastkever is lid van de familie van Glanskevers (*Nitidulidae*) die allemaal wel wat op elkaar lijken. Het grote verschil is echter waar ze zich ophouden. In een recent artikel in de ADIZ (feb. 2004) is een mooi fotografisch overzicht verschenen van de verschillende familieleden, waarvan er maar één echt aangezien zou kunnen worden voor de bijenkastkever omdat het diertje in leefomgeving en kleur erg overeenkomt. Dit is de *Cycharmus luteus* (figuur 1), een in Europa veel voorkomende, voor bijen onschadelijke soort die net als de kastkever ook in bijenkasten en op bloemen gevonden kan worden.

Wat zijn de kenmerken van *Aethina tumida*

De volwassen kevers zijn ovaal van vorm, donkerbruin tot zwart van kleur (direct na uitkomen rood-bruin) (figuur 2). Ze zijn ongeveer 5 mm lang en 3 mm breed, ofwel ongeveer $\frac{1}{3}$ van een gewone werkster. Duidelijke kenmerken zijn de knotsvormige voelsprietten (figuur 2, bij 1) en de behaarde dekschilden die zo kort zijn dat er nog achterlijfsegmenten zichtbaar blijven (figuur 2, bij 2). De volwassen kevers vluchten voor het licht en verstoppen zich meestal in spleten, vooral onder in de kast, maar ze kunnen zich ook in cellen verstoppen, vooral in de kantramen.

Figuur 1. Afbeelding van *Cycharmus luteus*, een lid van de Glanskever familie die verward zou kunnen worden met de kleine bijenkastkever. De afstand tussen de lijnen naast de afbeelding is 1 mm. (Foto: Copyright (c) Malcolm Storey, www.bioimages.org.uk)

Volwassen kevers kunnen ook buiten de kast overleven. Ze voeden zich dan o.a. met nectar. Maar ook opgeslagen honing, vooral raten die wachten om geslingerd te worden, versmaden ze niet. Verder hebben ze een enorm vliegbereik (14 km) zodat ze zich snel kunnen verspreiden als ze eenmaal 'voet aan wal' hebben.

De ovale witte eitjes zijn ongeveer 1,5 mm lang, ofwel $\frac{2}{3}$ van een normaal bijeneitje. Ze worden meestal gelegd in groepjes tot wel 200 eieren, in spleten, onder de raamoortjes of in de buurt van de kastbodem. Na 2-3 dagen komen de eitjes uit. Het leggen van de eitjes wordt gestimuleerd door verstoringen, b.v. het openen van de kast. Ook worden er wel eitjes gelegd in de broed- of pollencellen. In dit geval kan legsel van een eierleggende werkster aangezien worden voor dat van de kastkever.

De 10-12 mm grote, wittige larven hebben zes kleine poten vlak achter de lange kop (figuur 3, bij 1) en, heel karakteristiek, stekels op hun rug (figuur 3, bij 2). Ze kunnen ook bedekt zijn met een bruinig slijm als gevolg van hun vreetpartijen door de honing- en broedcellen. Ook hun gedrag bij het openen van een kast valt op. Ze laten zich meteen vallen en proberen zich in hoeken en gaten te verstoppen. Verwisseling met de larven van de wasmot is mogelijk maar er zijn grote verschillen. De wasmotlarve heeft geen rugstekels en heeft pootjes op elk van de segmenten, zoals een rups. Verder maken de kastkeverlarven geen spinsels zoals de wasmot. Nadat de larven zich ongeveer 14 dagen goed ge-

Figuur 2. Afbeelding van een volwassen *Aethina tumida* (Kleine bijenkastkever). Kenmerken zijn de knotsvormige voelsprietten (bij 1) en de korte dekschilden (bij 2). Door het opspelden is de kever iets langer geworden. De afstand tussen de lijnen naast de afbeelding is 1 mm.

(Foto: Jeff Lotz). Met dank aan het Florida Department of Agriculture & Consumer Services.

Figuur 3. Afbeelding van een *Aethina tumida* larve. Kenmerken zijn de slechts zes poten vooraan bij de kop (bij 1) en de stekels op de rug (bij 2). De afstand tussen de lijnen naast de afbeelding is 1 mm. (Foto: Jeff Lotz). Met dank aan het Florida Department of Agriculture & Consumer Services.

geworden dat hij in staat is om hommels het leven zuur te maken. Een bezoek van de kever resulteerde in een vernield hommelnest. De komst van de kever naar Europa heeft dus niet alleen gevolgen voor de imkerij maar ook voor het hele ecosysteem (denk bijvoorbeeld aan de bloemen die voor hun bestuiving afhankelijk zijn van hommels). Het is dus zaak alert te zijn op dit kevertje, temeer daar toch steeds weer blijkt dat 'imkers' toch **illegaal** - er is een Europees invoerverbod - koninginnen en bijen invoeren.

Met dank aan Dr. M. Thomas (Florida Department of Agriculture & Consumer Services) en M. Stovey voor het beschikbaar stellen van de foto's.

daan hebben aan de inhoud van de kast vertrekken ze door de vliedspleet naar buiten om zich daar onder de grond te verpoppen, waarna er na 3-4 weken weer een kever verschijnt en het proces opnieuw kan beginnen.

Maar er is meer...

Naast het kwaad dat de kever in de bijenkast kan aanrichten is in een experimentele situatie ook duidelijk

Bronnen

The small hive beetle. Folder van het Engelse Department for Environment, Food and Agricultural Affairs. Beschikbaar op internet: www.csl.gov.uk/science/organ/envirom/bee/_factsheets/SHB_factsheet.pdf

Der Kleine Beutenkafer. Folder van het Bundesministerium für Verbraucherschutz, Ernährung und Landwirtschaft.

Beschikbaar op internet: www.verbraucherministerium.de/broschueren/beutenkaefer.pdf

www.bienenstockkaefer.de. Een website met veel actuele informatie over de Kleine bijenkastkever.

bijen GALLISCHE WESP

Gallische wesp of Franse veldwesp (*Polistes dominulus*). Deze zeer warmteminnende soort met uitzonderlijk lange achterpoten maakt haar mininestje vaak aan de onderkant van een dakpan vast. Een dergelijk nestje bestaat meestal uit niet meer dan één à twee raatjes van ca 10 cm in doorsnede. Foto: Peter Elshout.